

Handläggare
Theresa Olsson
Telefon: 08-508 362 21**Till**
Äldrenämnden
11 juni 2024

Remiss av motion om att införa boendeval för äldre – med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2023/1115.

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen angående motion om att införa boendeval för äldre - med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Jan Jönsson (L) om att införa boendeval för äldre – med LOV (lag om valfrihetssystem) som regel för vård- och omsorgsboenden. I motionen föreslås kommunfullmäktige utreda införandet och utformningen av ett valfrihetssystem enligt LOV som huvudregel för vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad.

Äldreförvaltningen ser att det är viktigt att äldre erbjuds god omsorg med kvalitet och möjlighet till valfrihet. Äldre kan idag välja mellan vård- och omsorgsboenden hos LOV-utförare, kommunal utförare och utförare med entreprenadavtal. Äldrenämnden ansvarar för att ta fram förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivning till privat respektive kommunal utförare inom vård- och omsorgsboende. Dessa innehåller krav om vad utförarna ska tillgodose. För att nå en likställighet i uppföljningen har äldrenämnden tagit fram en stadsgemensam uppföljningsmodell och samordnar även uppföljningen av vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad.

Sammantaget ser äldreförvaltningen inte behov av att utreda införande och utformning av ett valfrihetssystem enligt LOV som huvudregel för vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Jan Jönsson (L) om att införa boendeval för äldre – med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden för yttrande senast den 6 augusti 2024. Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnads-

nämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Ärendet

I en motion av Jan Jönsson (L) föreslås kommunfullmäktige utreda införandet och utformningen av ett valfrihetssystem enligt LOV som huvudregel för vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad, enligt den inriktning som föreslås i motionen.

I motionen föreslås att:

- Alla verksamheter ska söka auktorisation på samma villkor.
- Beställarrollen utövas centralt av äldrenämnden.
- Utförarrollen för kommunal egenregiverksamhet utövas av stadsdelsnämnderna.
- Staden fortsätter att bygga och driva fastigheter för äldreboenden.
- LOV i första hand gäller vård- och omsorgsboenden medan serviceboenden och korttidsboenden utreds särskilt.
- Profilboenden för exempelvis olika språk fortsätter att vara ett centralt ansvar för staden och drivs fortsatt i egenregi eller upphandlas enligt LOU.
- Ersättningsmodellen med olika nivåer för olika typer av insatser utreds med utgångspunkt i dagens LOV-förfrågningsunderlag.
- Konkurrensneutralitet ska säkerställas. Ersättningen enligt LOV-förfrågningsunderlaget ska täcka verksamhetens kostnader.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Det gemensamma, för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden, rådet för funktionshindersfrågor har behandlat ärendet vid sammanträde den 5 juni 2024. Kommunstyrelsens pensionärsråd, KPR, har behandlat ärendet den 4 juni 2024. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i äldreförvaltningens förvaltningsgrupp den 5 juni 2024.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är tjänsteutlåtandet inte har någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen ser att det är viktigt att stadens äldre ges god omsorg med kvalitet. För detta är kravställning och uppföljning viktiga delar. Privat utförare är tillståndspliktiga enligt 7 kap. 1 § 2 socialtjänstlagen och behöver tillstånd från Inspektionen för vård

och omsorg (IVO) för att bedriva verksamhet. Även om kommunal utförare inte behöver tillstånd för att bedriva verksamhet har kommunal utförare krav, lagar och regler att förhålla sig till och IVO har tillsynsansvar för både kommunal och privat utförare. Beställarrollen utövas centralt av äldrenämnden i det avseendet att nämnden beslutar om förfrågningsunderlag och ingår avtal med privat utförare samt beslutar om uppdragsbeskrivning för kommunal utförare. Dessa innehåller krav som utförarna ska tillgodose. För att nå en likställighet i uppföljningen av utförare har äldrenämnden tagit fram en gemensam uppföljningsmodell för äldreomsorgen i Stockholms stad. Samtliga vård- och omsorgsboenden följs upp enligt uppföljningsmodellen som består av verksamhetsuppföljning, kvalitetsobservationer samt kvalitetsuppföljning på individnivå. Äldrenämnden ansvarar för samordnandet av uppföljningen samt för kvalitetsobservationerna medan stadsdelsnämnderna ansvarar för verksamhetsuppföljning och kvalitetsuppföljning på individnivå. Utöver det ansvarar äldrenämnden även i förekommande fall för inspektioner vid vård- och omsorgsboenden.

Äldreförvaltningen ser att valfrihet och konkurrensutsättning utgör en del i att nå kvalitet och som nämns i motionen har Stockholms stad en hög grad av valfrihet inom äldreomsorgen. Äldre kan idag välja vård- och omsorgsboende som finns hos kommunal utförare, LOV-utförare samt på entreprenad. Det finns fördelar och nackdelar med de olika avtalsformerna. Vid LOV-avtal så ansvarar den privata utföraren för både verksamheten och för fastigheten som verksamheten bedrivs i. Stockholms stad köper en boendeplats i taget utifrån vad de äldre väljer för boende. Det innebär att staden endast betalar för de platser som nyttjas och de äldre har flera utförare att välja emellan. En utmaning med LOV är att det inte ger någon volymgaranti, det vill säga det finns ingen garanti för hur många platser som staden får del av. Entreprenadverksamhet som konkurrensutsätts enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) innebär i korthet att det är en utförare som vinner upphandlingen och får då bedriva verksamheten vid ett specifikt vård- och omsorgsboende under en begränsad tid. Utföraren ansvarar för verksamheten och Stockholms stad ansvarar för fastigheten som verksamheten bedrivs i. Det innebär att staden har rådighet över platserna. En utmaning med entreprenadavtal är att en ny utförare kan göras ansvarig för verksamheten efter avtalets slut. Byte av utförare innebär oftast en stor förändring och påverkan för verksamheten, medarbetarna och de äldre.

Ersättning till utförare inom vård- och omsorgsboende utgår från fastställda belopp i Stockholms stads budget. Momskompensation ges till privat utförare för köpta varor och tjänster samt för LOV-utförare ges även en moms-kompensation för lokalkostnader.

Utifrån att det görs kravställan och uppföljning av både privat och kommunal utförare ser äldreförvaltningen inte behov av att utreda införande och utformning av ett valfrihetssystem enligt LOV som huvudregel för vård- och omsorgsboenden i Stockholms stad.

Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen angående motion om att införa boendeval för äldre - med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Jonna Hermansson
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

Motion från Jan Jönsson (L) om att införa boendeval för äldre – med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden.